

birlikte yayımlanmıştır (*Al-Farabi on the Perfect State: Abu Naşr al-Fârâbî's Mabâdi' Ârâ' Ahl al-Madîna al-Fâdıla*, Oxford 1985). Bu çalışmasında Walzer eserin her paragrafını geniş notlarla açıklamış, ancak bu açıklamalarında büyük ölçüde nesnellikten uzaklaşarak filozofun en sıradan bir ifadesini dahi Eflâtun, Aristo, Plotin veya geç dönem Yunan yorumcularıyla ilişkilendirip onun başarısını gölgelemeye çalışmıştır. Walzer'in metnini ve İngilizce çevirisini esas alıp eseri *Farâbî İdeal Devlet* adıyla Türkçe'ye tercüme eden Ahmet Arslan (Ankara 1997) Walzer'in geniş notlarının bir özeti sunarak onun yorumlarında katılmadığı hususları kısaca belirtmiştir (s. 30-31). *el-Medînetü'İ-fâzıla* daha önce Nafiz Danışman tarafından Türkçe'ye çevrilmişse de (İstanbul 1956) ilmî bir neşir esas alınmadığı için bunun pek başarılı olduğu söylenemez. Eseri Ca'fer Seccâdî Farsça'ya (*Endîşehâ-yi Ehl-i Medîne-i Fâzıla*, Tahran 1954, 1982), Tahani Sabri Fransızca'ya (*Traité des opinions des habitants de la cité idéale*, Paris 1990) çevirmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

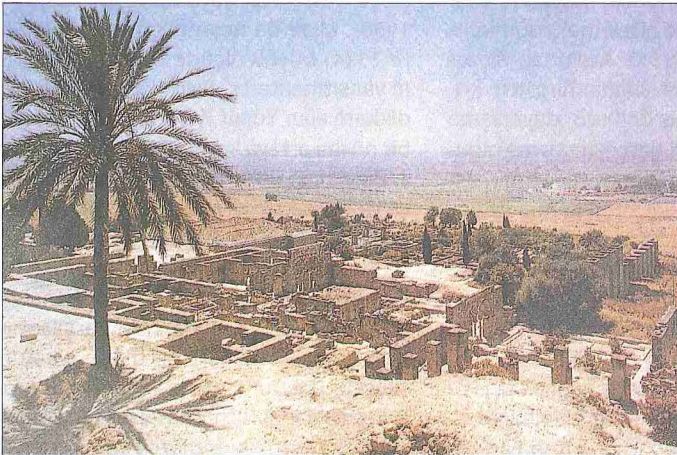
Fârâbî, *el-Medînetü'İ-fâzıla* (nşr. Albert Nasrî Nâdir), Beyrut 1968; a.e.: *al-Farabi on the Perfect State: Mabâdi' Ârâ' Ahl al-Madîna al-Fâdıla* (nşr. ve trc. R. Walzer), Oxford 1985; a.e.: *İdeal Devlet* (trc. Ahmet Arslan), Ankara 1997; İbn Ebû Usaybia, *'Uyûnü'l-enbâ'*, Beyrut 1399/1979, III, 231; Müjgân Cunbur v.dğr., *Fârâbî Bibliyografyası Kitap-Makale*, Ankara 1973; Ca'fer Âl-i Yâsin, *el-Fârâbî fî hudûdih ve rûsûmih*, Beyrut 1405/1985, tür.yer.; H. Corbin, *İslam Felsefesi Tarihi* (trc. Hüseyin Hatemi), İstanbul 1986, s. 160, 164-165; Mahmut Kaya, "Fârâbî", *DİA*, XII, 153-154.

MAH MUT KAYA

MEDİNETÜSSELÂM

(bk. BAĞDAT).

Medinetüzzehrâ'dan bir görünüş

MEDİNETÜZZEHRÂ

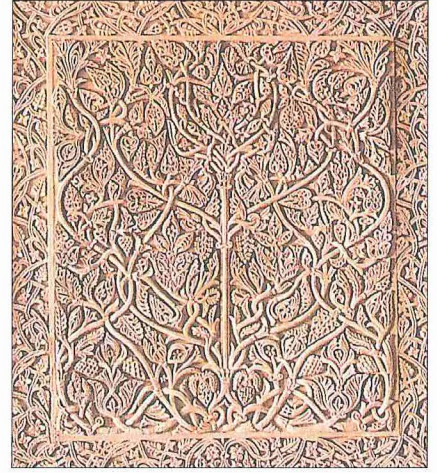
(مدينة الزهراء)

Endülüs'te İslâm mimarisinin önemli bir sarayı ve bu saray çevresinde gelişen şehir.

316 (929) yılında halifelikliğini ilân ederek İslâm dünyasında Abbâsî ve Fâtımîler'den ayrı olarak üçüncü halifeliği kuran III. Abdurrahman'ın, câriyelerinden birinin ölümü üzerine kendisine kalan mirasın Frenk ülkelerinde esir olarak bulunan müslümanların âzat edilmesi için kullanmayı düşündüğü, ancak bu ülkelerde herhangi bir müslüman esire rastlanılmayınca büyük bir sevgiyle bağlandığı câriyesi Zehrâ'nın, kendi adıyla anılan bir şehir kurmasını rica etmesi üzerine bu saray-şehri inşa ettirdiği rivayet edilmektedir. Dönemin devletleri arasındaki siyasî güç dengesini korumak ve kendisini daha kuvvetli göstermek isteyen III. Abdurrahman'ın en güçlü rakibi Fâtımîler'e nisbet yapmak amacıyla bu şehri inşa ettirdiği de söylenir.

Kurtuba'nın (Cordoba) 8 km. kuzeybatısında, Cebelülârûs (Sierra Morena) dağı'nın güney eteklerinde kurulan Medinetüzzehrâ'nın inşasına 1 Muharrem 325 tarihinde (19 Kasım 936) başlanmıştır. III. Abdurrahman'ın oğlu II. Hakem'in gözetiminde devam eden inşaatın baş mimarı Mesleme b. Abdullah idi. Halifenin 6.250.000 dinar olduğu anlaşılan vergi gelirlerinin üçte birini buraya harcadığı, hiçbir masraftan kaçınmadığı ve dönemin bütün imkânlarını seferber ettiği, inşaat sırasında her gün 10.000 işçi, 1500 yük hayvanı çalıştırıldığı ve yine her gün 6000 taş yontularak inşaatı devam edildiği belirtilmektedir.

Şerif el-İdrîsî'ye göre üç kademe halinde inşa edilen şehrin üst kısmında III. Ab-

Medinetüzzehrâ'da dekoratif bir mermer pano

durrahman'ın sarayı, harem dairesi ve kale, orta kısmında bahçe ve yeşil alanlar, en alt kısmında ise Büyük Cami ile köle ve hizmetçilere mahsus evler bulunuyor, şehrin üst kısmının tabanı orta şehrin, bunun da tabanı aşağı şehrin çatıları düzeyine düşüyordu (*Nüzhetu'l-müştak*, II, 579-580). Medinetüzzehrâ, kuzeyden güneye 750 m. ve doğudan batıya 1500 metrelik dikdörtgen bir alan üzerinde kurulmuş olup doğu, batı ve güney tarafları kalelerle güçlendirilmiş çift bir surla çevrilmiş, kuzeyi topografik sebeplerle boş bırakılmıştı.

Medinetüzzehrâ'nın en önemli birimi Dârülmülk (Casa Real) olarak adlandırılan saraydır. Sarayda bulunan 4300 sütunun 1013'ü Kartaca ve Tunus'tan, 140'ı İstanbul'dan, on dokuzu Frenk krallıklarından getirilmiş, diğer sütunlar Endülüs topraklarından temin edilmiştir. Sarayda kullanılan mermerler inşaatı yapan Abdullah b. Yunus, Hasan el-Kurtubî ve Ali b. Ca'fer adlı ustalar tarafından Tunus ve Afrika'nın diğer bölgelerinden getirilmiştir.

Önünde geniş bir avlusu ve bu avluya bakan üstü kapalı bir taraçası olan sarayın üç salonu vardır. Yan taraftaki salonlara her iki tarafında üçer kemerli birer açıklık bulunan bir kapıdan geçilmekte, salonlar arasında sağdan ve soldan üçer kapı ile bağlantı kurulmaktadır. Sarayın mimari tarzı Kurtuba Ulucamii'ndeki planla benzerlikler göstermekte olup Abbâsî saraylarının eksen simetrisi burada görülmemektedir. Resim, süsleme ve heykel sanatlarının göze çarptığı sarayın

girişinde Zehrâ'nın bir heykeli yer almaktaydı. Saraydaki 15.000 direk altınla kaplanmış, zümrüt, yakut, mermer ve inciyle süslenmiş, sütun başlıklarının tablalarında küfî yazı kullanılmış, taş üzerine süs ağırlık kazanarak renk sanatı bütün inceliğiyle uygulanmıştır.

Sarayın yakınında avluları kare şeklindeki sıralanan binaların yönetim binaları olduğu sanılmaktadır. Sarayda misafirler için yapılmış, Doğu Salonu ve Batı Salonu diye adlandırılan iki yapı bahçelerle birbirlerine bağlanmıştır. Salon Rico olarak da bilinen Doğu Salonu özellikle duvar dekorasyonu ile dikkat çekmektedir. Sarayın mimari özellikleriyle benzerlik taşıyan Salon Rico güneye açılmakta ve önünde enine genişlemekte olan üstü örtülü kapalı bir taraça uzanmaktadır. Resmî görüşmelere tahsis edilen Salon Rico'nun üç şahınlı iç mekânının her biri at nalı şeklindeki altı kemeri taşıyan iki dizi sütunla bölünmüştür. Bu kemerlerin dış çevresi iç kavise bağlantılı olarak son derece debdebeli bir görünüm vermektedir. Kemer taşları kemere sıra halinde dizilmiştir. Salonun duvarları ve tavanı altın kaplama olup zeminde farklı şekil ve renklerde çok kalın mermerler kullanılmıştır. Salonun ortasındaki altın nakışlı havuz Ahmed el-Yunânî tarafından İstanbul'dan getirilmiş, havuzun etrafına mücevherlerle süslenmiş on iki adet heykel dikilmiştir. Aslan, geyik, timsah, ejderha, kartal, tavuk, çaylak, ördek,

şahin, güvercin, akbaba ve horozu temsil eden heykellerin ağızlarından su akıyordu. Burada ayrıca su arkaları ile dört çiçek bahçesi bulunmakta ve bahçe binasının merkezinde dört havuzla çevrelenmiş bir köşk yer almaktadır. Salon Rico'nun doğusunda beyaz mermerlerle kaplı odalar ve küçük bir hamam vardır.

Şehirde mevcut Büyük Cami'nin 21 Şaban 329'da (21 Mayıs 941) tamamlandığı kaydedilmekteyse de kazılarda elde edilen kitâbesinde 332 (943-44) tarihi görülmektedir. III. Abdurrahman'ın da katıldığı camideki ilk cuma namazı Kadı Ebû Abdullah Muhammed b. Abdullah tarafından kılınmıştır. Cami güneydoğuya doğru dikdörtgen olarak uzanmaktadır. Kible duvarına dik beş sahnı ve ardarda gelen at nalı şeklinde kemerleri vardır. Aynı zamanda üç yanı revaklı bir iç avlu ile üç simetrik aralıklı kapısı bulunmaktadır. En dışta yer alan iki sahnı caminin ön tarafına doğru genişlemekte ve yarım ay şeklinde devam etmektedir. Caminin mimarisinde büyük bir ihtimale Kurtuba Camii'nden etkilenebilir. Avluya doğru çıkıntı yapan minarenin yeri mihrabın eklenmesine için değiştirilmiştir. Kırmızı mermerlerle döşenen ve ortasında bir fiske bulunan caminin günümüzde sadece duvarları ayakta kalabilmiştir.

III. Abdurrahman 13.750 genç, 6314 kadın ve kız çocuğu, 3750 kişiden oluşan kuzey kavimlerden devşirilmiş muhafız kıtası ile birlikte Medînetüzzehrâ'da yaşamakta, ayrıca sayısı 100.000'i bulan ordusu da kendisine eşlik etmekteydi. Çeşitli ülkelerden gelen elçiler X. yüzyıl Avrupa'sının en gözde mekânlarından biri olan bu şehirde ağırlandı. Burayı görenler yeryüzünde böyle bir şehir daha bulunmadığını söylemişlerdir. Endülüs halkına göre de Medînetüzzehrâ insanlığın yeryüzünde yapabildiği en muhteşem eserdir.

Medînetüzzehrâ için yapılan harcamalar kâdilkudât ve caminin imamı Münzir b. Saîd el-Bellûtî'nin tepkisine yol açmış, Abdurrahman'ın da camide olduğu sırada irat ettiği hutbede Kur'an'dan ilgili âyetleri okuyarak böylesine masraflı bina ve süslemelerin doğru olmadığını ima etmiştir. III. Abdurrahman'ın Bellûtî'nin sözlerinden çok etkilendiği, kendisine kadıyı azletmesi tavsiyesinde bulunan oğlu II. Hakem'e kızdığı ve kadından övgüyle söz ettiği kaydedilmektedir.

325 (936) yılında yapımına başlanan Medînetüzzehrâ ancak II. Hakem döneminde 366'da (976) tamamlanabilmiştir.

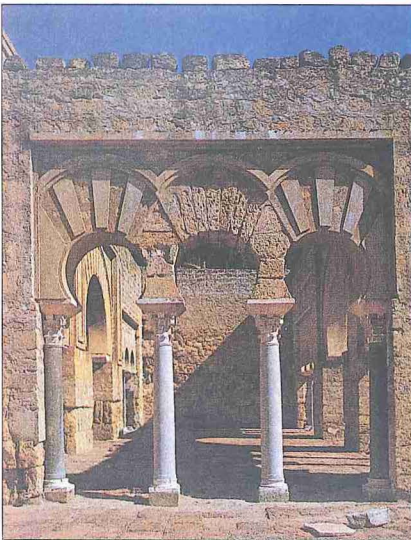
II. Hakem saltanatının (961-976) çok az bir kısmını burada geçirmiş ve bazı ilâveler yaptırmıştır. Medînetüzzehrâ, II. Hişâm ve onun hâcibi İbn Ebû Âmir el-Mansûr devrinde değerini yitirmeye başlamıştır. İbn Ebû Âmir, Medînetüzzehrâ'ya rakip olarak 368 (978-79) yılında Kurtuba'nın doğusunda Medînetüzzâhire'yi inşa ettirmiş ve 371'de (981) sarayını ve yönetim birimlerini Medînetüzzehrâ'dan buraya taşımıştır. Âmirîler'in ortadan kaldırılmasından sonra yaşanan kargaşa ortamında şehir 401 (1010) yılında Berberîler tarafından yağmalanmıştır. Ardından özellikle Murâbitlar ve Muvaahhidler dönemlerinde harap olmaya devam etmiştir. Aragon Kralı III. Ferdinand 1236'da Kurtuba'yı ele geçince harabe halinde olan Medînetüzzehrâ Kurtuba yönetimine verilmiştir. Bu tarihten sonra şehrin taş ve sütunları çeşitli devirlerde yapılan saray, kilise, manastır ve köprü gibi mimari yapılarda kullanılmıştır.

Medînetüzzehrâ 1910 yılında Ricardo Velazquez Bosca adlı İspanyol mimar tarafından keşfedilmiş, Rafael Castejon ve Felix Hernandez onun başlattığı kazıları sürdürerek bazı sur, avlu, kolon ve duvarları gün ışığına çıkarmışlardır. Şehir, döneminde Ortaçağ eczacılık çalışmalarının da önemli bir merkeziydi.

BİBLİYOGRAFYA :

Şerif el-İdrîsî, *Nüzhetü'l-müşâk*, Beyrut 1409/1989, II, 579-580; İbn Saîd el-Mağribî, *el-Muğrib*, I, 183; İbn İzârî, *el-Beyânü'l-muğrib*, II, 231-232; Nüveyrî, *Nihâyetü'l-ereb*, XXIII, 398 vd.; Zehebî, *A'lâmü'n-nübelâ*, VIII, 267; Nübâhî, *Târîhu kuğâti'l-Endelüs*, Beyrut 1403/1983, s. 69-70; Makkarî, *Nefhu'l-tîb*, I, 523-527, 563-576; Dozy, *Spanish Islam*, s. 446; Suut Kemal Yetkin, *İslâm Mimarisi*, Ankara 1959, s. 63-74; S. M. İmâmüddin, *Endülüs Siyasi Tarihi* (trc. Yusuf Yazar), Ankara 1960, s. 189 vd.; J. D. Hoag, *Western Islamic Architecture*, New York 1963, s. 23; R. Castejon, "Las Excavaciones de Madinat al Zahra en Córdoba", *Atti del Terzo Congresso di Studi Arabi e Islamici (Ravello 1-6 Settembre 1966)*, Napoli 1967, s. 257-265; Ahmed Muhtâr el-Abbâdî, *Fi't-Târîhi'l-'Abbâsî ve'l-Endelüsî*, Beyrut, ts. (Dârü'n-nehdâti'l-Arabiyye), s. 414-418; Hitti, *İslâm Tarihi*, III, 828 vd.; M. L. Alemany, "Sobre los patios de Madinat al-Zahrâ", *Actas de las Jornadas de cultura Arabe e Islamica*, Madrid 1981, s. 263-269; M. Abdullah İnân, *Devletü'l-İslâm fi'l-Endelüs*, Kahire 1408/1988, I/2, s. 432 vd.; G. Goodwin, *Islamic Spain*, London 1991, s. 42, 60; C. A. de Morales, "Sobre la farmacia de Madinat al Zahra", *Homenaje al Prof. Jacinto Boch Vilá*, Granada 1991, II, 1087-1096; M. Barrucand - A. Bednorz, *Moorish Architecture in Andalusia* (trc. M. Scuffil), Italy 1992, s. 61-70; A. V. Triano, "Madinat al-Zahrâ: The Triumph of the Islamic State", *Al-Andalus: The Art of Islamic Spain* (ed. J. D. Dodds), New

Medînetüzzehrâ harabelerinden bir görünüşü

York 1992, s. 27-39; *Madinat al-Zahrâ: el-Salón de 'Abd al-Rahmân III* (ed. A. V. Triano), Cordoba 1995; Birsal Küçüksipahioğlu, *III. Abdurrahman Dönemi Endülüs Tarihi: 300-350/912-961* (yüksek lisans tezi, 1996), İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 68-70; Mehmet Özdemir, *Endülüs Müslümanları: İlim ve Kültür Tarihi*, Ankara 1997, s. 108-109; N. Kubisch, "Architecture", *Islam: Art and Architecture* (ed. M. Hattstein – P. Delius), Cologne 2000, s. 229 vd.; B. P. Maldonado, "Crónica Arqueológica de la España Musulmana", *al-Andalus*, XXXVII/1, Madrid 1972, s. 191-227; F. Ruggles, "Historiography and the Rediscovery of Madinat al-Zahrâ", *IS*, XXX/1-2 (1991), s. 129-140; L. Provençal, "Medinetü'z-Zehra", *IA*, VII, 472-473; M. O. Jimenez, "Madinat al-Zahrâ", *EP* (İng.), V, 1008-1010; Hakkı Dursun Yıldız, "Abdurrahman III", *DİA*, I, 154.

BİRSEL KÜÇÜKSİPAHIOĞLU

MEDKÛR, İbrâhim

(إبراهيم مدكور)

(1902-1995)

İslâm felsefesi alanındaki çalışmalarıyla tanınan Mısırlı bilim ve kültür adamı.

İbrâhim Beyyûmî Medkûr, Cize'ye bağlı Ebünnumrus köyünde doğdu. İlk eğitimi köyünde aldıktan sonra Câmiu'l-Ezher'e girdi. Şer'î hukukla modern hukuku uzlaştırma düşüncesiyle kurulmuş bir araştırma enstitüsü olan el-Kazâû's-Şer'î Medresesi'ne devam etti. Burada fıkıh âlimi Ali el-Haffî' ten miras hukuku dersleri aldı. Ardından Mısır'da modern eğitimin verildiği en eski kolej olan ve şimdiki Kahire Üniversitesi'nin çekirdeğini oluşturan Dârü'l-ulûm'da okudu (1923-1927). Fransa'ya giderek Sorbonne Üniversitesi'nden edebiyat, Paris Üniversitesi'nden hukuk lisansı aldı ve felsefe alanında devlet doktorası yaptı (1934). Ülkesine döndükten sonra Kahire Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'ne öğretim üyesi olarak tayin edildi; on beş yıl boyunca sürdürdüğü senato üyeliğine seçildi (1937). 1940'lı yılların ortasından itibaren Arap kültür hayatını ilgilendiren önemli görevlere getirildi. Sosyal İşler Bakanlığı yaptı. Kahire'deki Mecmau'l-lugati'l-Arabiyye üyeliğine seçildi (1946). Yıllarını verdiği bu kurumun 1959'da genel sekreteri, selefi Tâhâ Hüseyin'in vefatı üzerine 1974'te de başkanı oldu. Ardından Dımaşk, Kahire ve Bağdat'taki aynı ismi taşıyan akademilerin ortak girişimiyle kurulan ve Ürdün'deki akademinin katılımıyla genişleyen Arap Dili Akademileri Birliği'nin başkanlığına seçildi. Mısır Kültürü Yüksek Konseyi üyeliğinde bulundu. Prin-

ceton Üniversitesi tarafından kendisine fahri edebiyat doktoru pâyesi verilen İbrâhim Medkûr 4 Aralık 1995 tarihinde vefat etti.

İbrâhim Medkûr, İslâm felsefesindeki uzmanlığının yanı sıra bulunduğu çeşitli idarî ve akademik mevkilerde Arap kültür hayatında iz bırakan projelere imza atmış bir kültür adamıdır. Özellikle Mecmau'l-lugati'l-Arabiyye'deki faaliyetleri, bu kurumun Arap dilinin korunması ve geliştirilmesi yönündeki çalışmalarına ciddi katkılar sağlamıştır. Kurumun, hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla dil ve kültür mirasını ortaya çıkarmak ve terminolojide birliği sağlamak üzere yayımladığı çok sayıda sözlük onun girişimleriyle hazırlanmıştır. Bunlar arasında Radiyyüddin es-Sâgânî'nin *Kitâbü't-Tekmilâ ve'z-zeyl ve's-şıla'sı*, İshak b. İbrâhim el-Fârâbî'nin *Divânü'l-edebe'i*, Ebû Amr eş-Şeybânî'nin *Kitâbü'l-Cim'i*, Ebû Osman Saîd b. Muhammed es-Sarakustî'nin *Kitâbü'l-Ef'âl'i* gibi klasik sözlükler; *Mu'cemü elfâzi'l-Kur'ân* ve birçok baskısı yapılan *el-Mu'cemü'l-vecîz*, *el-Mu'cemü'l-vasîf* ile neşrini sağ iken başlattığı *el-Mu'cemü'l-kebîr* sayılabilir (İbrâhim Medkûr, *Ma'a'l-Hâlidîn*, s. 26-35). Çok sayıda Arap uzmanının katkısıyla hazırlanan *Mu'cemü'l-ülûmî'l-ictimâ'iyye* adlı ansiklopedik terimler sözlüğü de (Kahire 1975) Medkûr'un UNESCO ile iş birliği içinde yürüttüğü önemli bir projedir.

Medkûr, İslâm düşüncesinin yeniden doğuşuna zemin hazırlayacak zengin mirası ortaya çıkarmak amacıyla Mecmau'l-lugati'l-Arabiyye'deki görev ve sorumlulukları çerçevesinde kendi yönetimi altındaki meslektaş ve öğrencilerini çeşitli klasik İslâmî eserlerin modern neşrine teşvik etmiştir. Nitekim İslâm felsefesi alanında İbn Sînâ'nın *eş-Şifâ'* adlı eserinin, kelâm alanında Kâdî Abdülcebbar'ın *el-Muğni'sinin* ve tasavvuf alanında Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin *el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye'sinin* neşrinde önemli rol üstlenmiştir. Ayrıca klasik İslâm mirasının Batı'da tanınması yönünde özendirici olmuş, bunun sonucu olarak İbn Sînâ'ya ait *eş-Şifâ'*ın "İlâhiyyât" bölümüyle (*La métaphysique du Shifâ'*, trc. G. C. Anawati, I-II, Paris, Vrin 1978, 1985) Şehristânî'nin *Kitâbü'l-Milel ve'n-nihâ'i* (*Livre des religions et des sectes*, trc. D. Gimaret – J. Jolivet – G. Monnot, I-II, Paris, Peeters-Unesco 1986, 1993) Fransızca'ya kazandırılmıştır. Bu tercümelemlerin ilkinin üstlenen ve Dominiken Doğu Tedkikleri Ensti-

tüsü'nün müdürü olan Georges Chehata Anawati, onun akademi ve neşir faaliyetlerinde daima yakın mesai arkadaşı olmuştur. Medkûr da bu enstitünün çalışmalarını en zor zamanlarında bile desteklemiş ve kurumun bünyesinde çıkan *Mélanges de l'institut dominican d'études orientales* (MIDEO) dergisinde 1958 yılından itibaren İslâm felsefesiyle ilgili makaleler yazmıştır. İslâm felsefesi üzerine yazmayı yalnızca akademik bir çalışma meselesi olarak görmeyen Medkûr, daima ortak bir insanlık birikiminin varlığına duyduğu inançla eserlerini kaleme almıştır. Felsefeyi medeniyetler arasındaki farklılıkları buluşturan bir köprü ve insanlığın ortak dili olarak kavradığından İslâm felsefesinin Batı ve İslâm dünyasını buluşturan yönlerini daha ilk çalışmalarından itibaren ön plana çıkarmıştır. Sorbonne'da doktora hazırlığı sırasındaki araştırmalarının ürünü olan iki kitabından ilki, Fârâbî'nin İslâm felsefesindeki yerini Ortaçağ yahudi ve hıristiyan filozofları üzerindeki etkisiyle birlikte konu edinmekte, ikincisi de Aristo'nun İslâm dünyasındaki belirleyici rolünü ortaya koymaktadır. Her iki eserde yönlendirici ana fikir medeniyet farklılığına rağmen felsefi ortaklığın mümkün olduğudur (Zeyneb Mahmoud el-Khodeiry, XXIII [1997], s. 478).

Fârâbî (*Ebû Naşr el-Fârâbî fi'z-zikra'l-elfiyye li-vefâtihi 950 m.*, Kahire 1403/1983), Gazzâlî (*Ebû Hâmid el-Gazzâlî fi'z-zikra'l-mîeviyeti't-tâsi'a li'l-milâd*, Kahire 1962), Sühreverdî (*el-Kitâbü't-Tezkârî, Şeyhu'l-İsrâk Şihâbüddin es-Sühreverdî fi'z-zikra'l-mîeviyeti's-sâmîne li-vefâtihi 578 h-1190 m.*, Kahire 1394/1974) ve İbnü'l-Arabî (*el-Kitâbü't-Tezkârî: Muhyiddin b. 'Arabî*, Kahire 1969) gibi İslâm düşünürleri hakkında yayımladığı anma kitapları Medkûr'un editörlük etkinlikleri arasında özellikle zikredilmelidir. Ayrıca Paris'teki yıllarından itibaren tanıştığı ve çeşitli ortamlarda birlikte çalıştığı Mısırlı felsefe tarihçisi Osman Emîn'in anısına hazırlanan bir esere (*Dirâsât felsefiyye mühdât ilâ rûhi 'Osmân Emîn*, Kahire 1979) editör olarak, Mısırlı Batı felsefesi uzmanı ve yakın dostu Yûsuf Kerem'in anısına hazırlanan armağan kitaba da (*Yûsuf Kerem müfekkiren 'Arabiyyen ve mü'errihen li'l-felsefe*, nşr. Âtîf el-İrâki, Kahire 1988) yazar olarak bulunduğu katkılar, Medkûr'un felsefe alanında sarfedilen yerli çabaları köklü bir araştırma geleneğine dönüştürme bilincini yansıtmaktadır.